7/1294 240-3-

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

Sayı : B.15.O.APK.0.23-300- 357

Ankara
22 ŞUBAT 2000

Konu : Yazılı Soru Önergesi

03367

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: T.B.M.M. Başkanlığı'nın 27.01.2000 tarih ve KAN.KAR.MD. A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/1294-3803/9223 sayılı yazısı.

Adıyaman Milletvekili Sayın Mahmut GÖKSU'nun tarafıma tevcih ettiği 7/1294-3803 esas no.lu yazılı soru önergesi T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99. Maddesi gereği cevaplandırılarak ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

M. Cumhur ERSÜMER
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve
Başbakan Yardımcısı

EKLER :
EK-1 Önerge Cevabı
(6 Sayfa)

DAĞITIM :
Gereği :
TBMM Bşk.

Bilgi :
Başbakanlık
Devlet Bakanlığı
(Sayın H.Hüsamettin ÖZKAN)

ADIYAMAN MİLLETVEKİLİ SAYIN MAHMUT GÖKSU'NUN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVABI
(7/1294-3803 esas no.lu)

SORULAR 1-6 :

Bilindiği Üzere 1996 yılında BOTAŞ, İran ile bir doğalgaz anlaşması imzaladı. Buna göre; İran'dan 2000 yılında 3 milyar metreküp doğalgaz alınacak, 2005 yılında da bu miktar 10 milyar metreküpe çıkacaktı. Gazın taşınması için boru hattının İran tarafındaki bölümünü İran yapacak, Türkiye tarafındaki bölümünü de Türkiye yapacaktı. 2000 yılında da İran'dan gelen doğalgaz Türkiye'de kullanılıyor olacaktı.

Buna göre;

-1996 yılında REFAH-YOL Hükümeti zamanında imzalanan bu anlaşma halen yürürlükte midir?

-İptal edildiyse ne zaman iptal edilmiştir, bu konuda yeniden ihale açılmış mıdır?

-Yeniden ihale yapıldıysa hangi firmalar ihaleyi kazanmıştır, ihale tutarı nedir?

-Halen 1996 yılında yapılan anlaşma yürürlükteyse anlaşma gereği 2000 yılında Türkiye İran'dan gelen doğalgazı kullanıyor olacaktı. Ancak basına yansıdığı kadarıyla Türkiye yükümlü olduğu boru hattı inşaatını tamamlamamıştır. Bu durumda İran'a tazminat ödenmiş midir veya ödenecek midir, ödenecekse ne kadar ödenecektir?

-Boru hattının Türkiye tarafındaki yapımını üstlenen firmalar kimlerdir, bu firmaların işi bitirme tarihi nedir, neden bitiremediler, gecikmeden dolayı bu firmalar ceza ödeyecekler midir, ödeyeceklerse miktarı nedir?

-Bu konuda son durum nedir?

CEVAPLAR 1-6 :

BOTAŞ Genel Müdürlüğü ve İran Ulusal Gaz Şirketi (NIGC) arasında İran'dan, Türkiye'ye artan oranlarda yılda 10 milyar m^3 doğal gaz sevkiyatına ilişkin Doğal Gaz Alım Satım Anlaşması 08 Ağustos 1996 tarihinde imzalanmış olup, bu anlaşma halen yürürlüktedir.

Sözkonusu İran Anlaşmasında gaz alımına başlama tarihi 1 Ocak 1999 olarak öngörülmekle birlikte gerçek gaz kullanmaya başlangıç tarihinin belirlenmesi için tarafların tüm boru hattı yatırımlarını tamamlamaları gerekmektedir. Yatırımların devreye girmesinden üç ay önce tarafların bir araya gelerek gerçek başlangıç tarihi üzerinde anlaşması ve daha sonra da satıcının yani İran'ın 60 gün öncesinden alıcıya gaz alımına başlangıç tarihini yazılı bildirmesi gerekmektedir. (İlgili Anlaşmanın 5.1 ve 5.2 maddeleri). İran tarafı henüz Türkiye'ye ihraç edeceği gazın ölçümünü yapacağı Türkiye-İran sınırındaki ölçüm İstasyonunu tamamlamamıştır. Ölçüm istasyonunun olmamasından dolayı gelecek gazın miktarı ve basıncı ölçülüp faturalandırılamayacaktır. Bununla birlikte iki tarafta birlikte inşaa edilmekte olan boru hatları ve kompresör istasyonlarının işletilmesi ile ilgili olarak görüşülüp üzerinde anlaşılarak imzalanması gereken işletme Anlaşması için bile henüz görüşmeler başlamamıştır. Sözleşmedeki yükümlülükler yerine getirilmeden İran'ın gaz vermeye hazır olduğu Türk tarafının ise bu gazı alamadığından dolayı tazminat ödeyeceği şeklinde bir durum söz konusu değildir. BOTAŞ Genel Müdürlüğü'nün herhangi bir tazminat yükümlülüğü de bulunmamaktadır. Nitekim Ocak ayı başında İran'da yapılan görüşmeler neticesinde taraflar gaz alımına başlama tarihi olarak 30 Temmuz 2001 tarihi üzerinde anlaşmışlardır.

Bu plana bağlı olarak ilk adımda Doğubayazıt Erzurum arasında 40 inç çapında boru hattı inşaası için ihaleye çıkılmış ve 28.02.1997 tarihinde teklifler alınmıştır.

İhale sonrasında 29.04.1997 tarihinde FERNAS/STFA Konsorsiyumu ile 117.556.000 ABD Doları üzerinden 40 inç çapındaki Doğubayazıt-Erzurum DGBH'nın sözleşmesi, boru temini yapımcı Konsorsiyum kapsamında olmak üzere imzalanmıştır.

Proje'nin Erzurum'dan sonra Ankara'ya kadar olan bölümü için ise;

a) Erzurum-Sivas

b) Sivas-Kayseri-Ankara

c) Kayseri-Konya-Seydişehir boru hatları olmak üzere üç bölüm halinde ve boru temini hariç tutularak ilk iki bölüm için 04.04.1997 tarihinde, son bölüm için ise 23.05.1997 tarihinde ihaleye çıkılmıştır.

Ana boru hattı olarak, söz konusu ihalede, 10 milyar metreküp gazı taşımak için, İran sınırından Kayseri'ye kadar olan bölüm 40 inç ve Kayseri - Ankara bölümü ise 36 inç olarak Projelendirilmiştir. Ancak Mayıs 1997'de Türkiye Cumhuriyeti, İran ve Türkmenistan Cumhurbaşkanlarının imzaladıkları Protokol ile 10 milyar metreküpe ilaveten ayrıca Türkmen gazının da bu hat vasıtasıyla taşınması gündeme gelmiştir.

Bu gelişme sonrasında, boru hattından taşınacak gaz miktarı 26 milyar metreküp olarak planlanarak, boru hattı çapının da yapılan teknik çalışmalar sonrasında Doğubayazıt-Kayseri arasındaki bölümünde 48 inç'e, Kayseri-Ankara bölümünün ise 40 inç'e çıkarılması gereği ortaya çıkmıştır.

Ortaya çıkan bu teknik gerekçeler çerçevesinde, ihalesine çıkılmış ancak sözleşmeleri imzalanmamış olan Erzurum-Sivas, Sivas-Kayseri-Ankara ve Kayseri Konya-Seydişehir hatlarının ihaleleri Ekim 1997'de iptal edilmiştir.

Daha sonra 31 Aralık 1997 tarihinde boru temini müteahhit kapsamına alınmak kaydıyla ve kredili olmak üzere Proje;

a) Erzurum-İmranlı (Sivas) 48 inç, 325 km.

b) İmranlı (Sivas)-Kayseri 48 inç, 260 km

c) Kayseri - Ankara 40 inç, 320 km. ve

d) Kayseri-Konya-Seydişehir (40 inç 230 km. ve 16 inç 110 km.)

bölümleri halinde tekrar ihale edilmiştir.

Yeni gaz arzına göre projelendirilen ve bölümleri tekrar belirlenen boru hattının yeni duruma göre teklifleri 17.03.1998 tarihinde alınmıştır.

Bu arada, yukarıda da izah edildiği gibi, boru çapı 40 inç olarak ihalesine çıkılan ve sözleşmesi daha önce imzalanmış bulunan Doğubayazıt-Erzurum bölümünde de aynı teknik gerekçelerle boru çapı 48 inç'e çıkarılmış ve müteahhit konsorsiyum ile Ek Sözleşme 16.03.1998 tarihinde imzalanmıştır.

Doğu Anadolu Doğal Gaz Ana İletim Hattı ile ilgili detaylı bilgiler aşağıda verilmiştir.

DOĞUBAYAZIT-ERZURUM DOĞAL GAZ BORU HATTI :

Müteahhit: Fernas/STFA Konsorsiyumu
Sözleşme Bedeli: 172.100.000 ABD Doları
Sözleşme Tarihi: 16.03.1998
Kredi Durumu : Proje Özkaynak ile finanse edilmektedir.
Ocak 2000 sonu İtibarıyla Projenin Son Durumu: Boru hattı montaj çalışmaları tamamlanmış bulunmaktadır.

ERZURUM-İMRANLI (SİVAS) DOĞAL GAZ BORU HATTI :

Müteahhit : Alarko Alsim
Sözleşme Bedeli : 154.010.000 ABD Doları
Sözleşme Tarihi : 21.09.1998
Kredi Durumu : %85'i dış kredi, %15'i özkaynak ile finanse edilen projenin Marubeni ve West Lb'den temin edilen kredisinin anlaşması 27 Temmuz 1999'da imzalanmıştır.
Ocak 2000 sonu İtibarıyla Projenin Son Durumu: Bugüne kadar müteahhitçe güzergah tesbiti, detay mühendislik ve kamulaştırma haritalarının hazırlanması işlemleri tamamlanmıştır. Hat borusu imalat ve temini, güzergah ve kanal açılması, dizgi ve boru kaynağı çalışmaları devam etmekte olup, temin edilen ihracat kredisi vasıtasıyla 120 km. boru imalatı yapılmış, sahaya 94 km. boru sevkiyatı gerçekleştirilmiştir. Kaynak çalışmaları 19 km. ye ulaşmış bulunmaktadır.

İMRANLİ (SİVAS)-KAYSERİ DOĞAL GAZ BORU HATTI :

Müteahhit : Tepe/SMU-4 Konsorsiyumu

Sözleşme Bedeli: 119.800.000 ABD Doları

Sözleşme Tarihi : 21.09.1998

Kredi Durumu: % 85'i dış kredi, %15'i özkaynak ile finanse edilen projenin İspanyol Banco Central Hispano'dan temin edilen kredisinin anlaşması 23 Aralık 1999 tarihinde imzalanmıştır.

Ocak 2000 sonu İtibarıyla Projenin Son Durumu : Bugüne kadar müteahhitçe güzergah tesbiti, detay mühendislik ve kamulaştırma haritalarının hazırlanması işlemleri tamamlanmıştır. Hat borusu imalat ve temini, güzergah ve kanal açılması, dizgi ve boru kaynağı çalışmaları devam etmekte olup, 120 km. boru imalatı yapılmış, sahaya 80 km. boru sevkiyatı gerçekleştirilmiştir. Sahada kaynak çalışmaları 10 km.ye ulaşmış bulunmaktadır.

KAYSERİ - ANKARA DOĞAL GAZ BORU HATTI :

Müteahhit: Limak/Bayındır/Poltavanaftagazbud/Yzhnılgidrogaz Konsorsiyumu

Sözleşme Bedeli : 88.902.615 ABD Doları

Sözleşme Tarihi : 21.09.1998

Kredi Durumu : %85'i dış kredi, %15i özkaynak ile finanse edilen projenin Deutsche Bank'tan temin edilen kredisinin anlaşması 8 Ekim 1999'da imzalanmıştır.

Ocak 2000 sonu itibarıyla Projenin Son Durumu: Bugüne kadar müteahhitçe güzergah tesbiti, detay mühendislik ve kamulaştırma haritalarının hazırlanması işlemleri tamamlanmıştır. Hat borusu imalat ve temini, güzergah ve kanal açılması, dizgi ve boru kaynağı çalışmaları devam etmekte olup 220 km. boru imalatı yapılmış, sahaya 140 km. boru sevkiyatı gerçekleştirilmiş olup 109 km boru hattı kaynağı tamamlanmıştır.

KAYSERİ-KONYA-SEYDİŞEHİR DOĞAL GAZ BORU HATTI :

Müteahhit : Çolakoğlu/Indet/Ukrnaftogazbud Konsorsiyumu

Sözleşme Bedeli : 99.850.000 ABD Doları

Sözleşme Tarihi : 21.09.1998

Kredi Durumu : % 85'i dış kredi, % 15'i özkaynak ile finanse edilen projenin Deutsche Bank'tan temin edilen kredisinin anlaşması 23 Kasım 1999'da imzalanmıştır.

Ocak 2000 sonu İtibarıyla Projenin Son Durumu: Bugüne kadar müteahhitçe güzergah tesbiti detay mühendislik ve kamulaştırma haritalarının hazırlanması işlemleri tamamlanmıştır. Hat borusu imalat ve temini, güzergah ve kanal açılması, dizgi ve boru kaynağı çalışmaları devam etmekte olup 250 km. boru imalatı yapılmış, sahaya 150 km. boru sevkiyatı gerçekleştirilmiş olup, 135 km. boru hattı kaynağı tamamlanmıştır.